

Základné technicko - ergonómické požiadavky a predpoklady pre skvelú prácu lektora BOZP.

Časť obsahu :

K zodpovednej a skvelej práci lektora BOZP v dnešnom dynamickom prostredí pri výchovno-vzdelávacom procese je potrebné priradiť najmä tieto základné okruhy /atribúty/ problematiky vzdelávania.

Pojem „BOZP“ to je len súbor štyroch písmen. No vyjadruje jednu nesmierne dôležitú oblasť, s ktorou sa stretne spravidla najmä mladý človek v konkrétnom časovom úseku života v škole, neskôr sa však z nim stretáva temer skoro každý človek, po cely aktívny život.

Pojem „Vzdelávanie“ to je súbor len jedenástich písmen. No vyjadruje jednu z najdôležitejších dlhodobějších oblastí, s ktorou sa stretáva najmä mladý človek v období rastu od detských liet až do zrelej dospelosti.

Pojem „Andragogika“, greckého pôvodu, úzko súvisí najmä z ďalším vzdelávaním v dospelosti, s vzdelávaním dospelých, najmä v odborných oblastiach, ku ktorým patri aj BOZP.

Vzdelávanie poskytované spoločnosťou, mladých a dospelých pracovníkov pripravuje na život v produktívnom veku, dáva im nesmierne veľa dôležitých informácií, poznatkov, praktických skúseností. V tom súkolesí prijímania poznatkov má svoje nezastupiteľné miesto aj odovzdávanie poznatkov, ktoré spoločnosť často prijíma pod pojmom ako minimálna bezpečnostná gramotnosť, vzdelávanie v oblasti BOZP.

Najvyššou formou je získanie príslušného oprávnenia pre činnosť v BOZP, prípadne riadenie konkrétneho druhu činnosti, v oblasti BOZP.

Ak sa snúbi kvalitné vzdelávanie v spojení so zodpovednou výchovou spolu s pôsobením dobrého, kvalitne vybaveného a plne personalizovaného vzdelávacieho školského strediska výuky v oblasti BOZP, tak prirodzene vzniká výsledný produkt dobre pripraveného a teoreticko-praktickými vedomosťami vybaveného nového odborného pracovníka v príslušnej oblasti BOZP. Samotný odborný doklad /preukaz, osvedčenie/ je už len priesečníkom spoločných hodnôt a snažení, ktorým sa daná osoba prezentuje v prípade potreby na verejnosti, v zamestnaní, či pri kontrolnej činnosti.

Preukaz, či iný podobný doklad, je slovo odvodené od slova preukázať sa, to však neslúži len pre vyššie spomínané potreby. To je aj nesmierne veľký záväzok vo vzťahu k spoločnosti, rodine, pracovnému kolektívu, sebe samému, držiteľovi tohto niekedy životne dôležitého dokladu.

Je tu na mieste pripomenúť, že celú širokú škálu problematiky získavania vzdelania, výchovy, praktických zručností, návykov, vedomostí často v praxi podceňuje samotný štát, zložky v oblasti vzdelávania, rodinné prostredie, osobnosť žiaka, čím vzniká často neskôr množstvo dramatických situácií, kolízií, nehôd či zranení vrátane nehôd s ťažkými, resp. smrteľnými následkami, či veľkými hmotnými škodami.

Je najvyšší čas, aby sa preto v čo najväčšej miere všetci v danej oblasti v maximálnej miere snažili o zlepšovanie činnosti, kvalitnejšiu výchovu mládeže, či odborných pracovníkov organizácii, o neustálu prevenciu, kde nezastupiteľnú úlohu v tomto segmente ma okrem iných subjektov aj samotný lektor BOZP

Tu treba jasne a presne pomenovať jeho kardinálnu a nezastupiteľnú úlohu v danom procese.

Aby jeho činnosť bola vždy kvalitná, efektívna, na vysokej úrovni, k tomu musí mať vytvorené výborné predpoklady pre zodpovednú prácu, kvalitné vzdelávanie, musí si priebežne dopĺňať vedomosti, jeho práca by mala byť primerane ohodnotená spoločnosťou.

Tak poďme od úvodu ďalej, venujme sa hlbšie problematike, a tak zároveň si sami ľahko doplníte tajničku /chýbajúce slovo/ z titulu článku.

K zodpovednej a skvelej práci lektora BOZP v dnešnom dynamickom prostredí pri výchovno-vzdelávacom procese je potrebné priradiť najmä tieto základné okruhy /atribúty/ problematiky vzdelávania.

Sú to najmä tieto okruhy:

1. Základné priestorovo-ergonomické požiadavky na pracovné prostredie lektora
 2. Technické prostriedky a pomôcky v oblasti výchovy a vzdelávania
 3. Vzdelávacie programy, učebné pomôcky v oblasti dopravnej výchovy
 4. Osobnosť lektora /inštruktora/, jeho odborné znalosti a pedagogické majstrovstvo
 5. Využívanie poznatkov z oblasti pedagogiky, didaktiky, efektívne využívanie medzipredmetových vzťahov
 6. Oblasť širšej technickej základne vzdelávacieho strediska, vzdelávacia, riadiaca a kontrolná činnosť procesu výchovy a vzdelávania s využívaním spätno-väzobných činiteľov
 7. Profesionalita pôsobenia orgánov štátu, kontrolných orgánov, legislatívna činnosť, činnosť odborných, záujmových združení /NR SR, Min. práce, sociálnych vecí a rodiny, Min. vnútra, Min. dopravy, NIP, IP, odborové záujmové združenia,.../
-

Časť obsahu :

1. Základné priestorovo-ergonomické požiadavky na pracovné prostredie lektora

Ergonómia a bezpečnosť práce

Ergonómia je vedná disciplína založená na porozumení interakcií človeka, technických systémov, pracovných činností a pracovných podmienok, teda interakcií 4 oblastí. Pojem ergonómia sa používa jednak ako označenie oblastí vedeckých a technických vedomostí vo vzťahu k človeku a jeho práci, jednak ako ukazovateľ využívania a uplatňovania uvedených vedomostí v praxi na dosiahnutie vyššej úrovne vzájomnej adaptácie medzi človekom a jeho prácou z humanitného (zdravotného) a ekonomického hľadiska (produktivita práce).

Podľa ergonomického hodnotenia pracovných systémov sa k ergonomickým kritériám zaraďujú najmä:

Podlahová plocha pripadajúca na jedného pracovníka, svetlá výška pracoviska, vzdušný priestor, pracovná – manipulačná rovina na stole, priestor pre dolné končatiny, pracovná poloha, pracovné pohyby. Pomer statickej a dynamickej práce, fyzická namáhavosť práce, požadovaná sila svalov. Manipulácia s bremenami, farebné riešenie pracoviska, zrkové, mikroklimatické podmienky pre pracovníkov sú alfou a omegou kvalitnej a bezpečnej pracovnej činnosti, pri požadovanom výkone práce.

Z vyššie uvedeného vyplýva aj potreba realizácie prevedenia učební tak, aby sme sa vyhli najmä nedostatkom, ktoré sa často vyskytujú aj v učebniach vzdelávacích stredísk, ďalej len /ÚVS BA/. Vybaviť učebňu tak, aby sa svojim charakterom, realizačným prevedením, rôznymi doplnkami blížila k ideálu s prihliadnutím k všeobecne platným zásadám.

Tu je nutne spomenúť z nesmierneho množstva zásad a odporúčaní aspoň niektoré najdôležitejšie zásady, ktoré sa v praxi buď často nedodržujú, či sa im niekedy aj nevedomky v praxi nekladie veľká váha.

1. Stôl lektora v minulosti sa dával mimo osi, do prednej časti miestnosti, mimo stred, kde dominovala tabuľa. Samozrejme, umiestnený bol na druhej strane než boli vstupné dvere.

V súčasných moderných podmienkach vybavenia škôl sa už umiestnenie katedry prispôsobuje umiestneniu nielen tabule, ale aj moderných zobrazovačov, či projekčných plôch. Je ideálne, ak dvere má inštruktor po ľavej ruke, lebo tá je stvorená storočia na náznakové gesta, víťanie, prizývanie, pokyny, aby bola pravá odľahčená. V pravej bola často pripravená „trstenica“, v súčasnosti ju používame často pre prácu s perom, laserovým ukazovátkom, či na ovládanie myši a pod...ňou sa aj často v živote srdečne vítame.

Veľmi moderným a efektným riešením sa javí pootočenie stola lektora vľavo o 45 stupňov vo vzťahu k pozdĺžnej osi učebne, čím priestor získa na dynamike, lepšie priestorovo tak ovládne učebnú lektor pohľadom. Zároveň lektor ma tak vynikajúci prehľad nad prichádzajúcimi osobami, čo je dnes obzvlášť dôležité z bezpečnostných hľadísk.

Časť obsahu :

Ako na nás pôsobia jednotlivé farby?

Červená je agresívna, vášnivá, energická. Miestnosť vymaľovaná červenou farbou nemusí byť najvhodnejšia pre pokojný vzdelávací proces. Pre pracovne, učebne alebo kancelárie nie je červená farba najvhodnejšia, keďže človeka odpútava a spôsobuje nepokoj.

S čiernou farbou sa spájajú negatívne emócie, no v kombinácii s inými farbami tiež vyjadruje luxus, eleganciu, jednoduchosť a prémiovosť. Najmä s bielou, zlatou a striebornou ako doplnkovými farbami je čierna dobrou voľbou. Miestnosti vymaľované žltou farbou pôsobia hravo, príjemne a útulne. Sú ideálne aj pre obývačky, v ktorých nie je dostatok svetla a ktoré chcete presvetliť. Možno ste si už túto farbu všimli aj v niektorých čakárňach, najmä u detských lekárov. Je to práve kvôli jej pozitívnemu vplyvu na psychiku, pomáha prekonávať stres.

Ak sa bojíte experimentov s farebnými stenami, biela je stávkou na istotu. Táto farba vyjadruje čistotu, eleganciu. Minimalisticky zariadené miestnosti môžu s bielymi stenami pôsobiť sterilne, no pomocou niekoľkých doplnkov sa podobnej atmosféry jednoducho zbavíte.

O fialovej sa v psychológii hovorí ako o „pohlavne nevyhranenej“ farbe – záleží totiž od jej odtieňa. Je zmesou agresívnej červenej a chladnejšej modrej,....

Časť obsahu :

Profesionalita pôsobenia orgánov štátu, kontrolných orgánov, legislatívna činnosť,...

Tiež možno pri tejto príležitosti možno doplniť, keďže považujeme vodičskú skúšku za finále výcviku, čo je pre adepta nesmierne dôležitý posledný krok k vysnívanému vodičskému oprávneniu, aj ďalší postreh z praxe. Nakoľko dopravné predpisy sú vlastne predpisy o BOZP **v cestnej doprave**.

V prípade, keď sa bližšie a veľmi detailne pozrieme na riadenú križovatku so signálom S 4, podľa skúšobného, štátneho testu MV SR, č. 7, objavíme zásadný rozpor medzi signálom električky podľa vyhl. č. 9/2009 Z. z. a samotným grafickým nákresom v spomínanom teste.

Čo je horšie a závažnejšie, obdobný problém sa objavuje aj v iných testoch, napr. č. 34 a pod.

Správna odpoveď jasne hovorí vodičovi červeného vozidla – pokračovať v jazde a odbočovať vľavo, no signál električky s dvomi zvislými bielymi krúžkami – teda podľa vyhl. svietiacimi jasne určuje električke, že by mala pokračovať v jazde priamo!

Nič na tom nezmenia ani svetelné doplnkové lúče bočných políčok /krúžkov/. Podľa signálov teda majú právo ísť súčasne, čo je samozrejme logický nezmysel. Ako teda ma k výuke BOZP v doprave pristúpiť samotný lektor? Veľmi zložitá odpoveď, temer neriešiteľna !

Bližšie o jednej /ne/obyčajnej dopravnej križovatke

Čistá „anabáza“ bežnej, nejednej dopravnej nehody! Signál pre električku v skúšobnom teste by mal byť jasne graficky a najmä **zodpovedne** vyjadrený v tomto prípade. Pretože vyhláška jasne ustanovuje v osobitnom vyjadrení – biely krúžok – svetelné pole svieti, električka ma **vtedy** povolenú jazdu priamo !!!

Netreba tu viac rozpisovať – každý dobrý lektor, ktorý poctivo učí, to rýchlo pochopí. Na uvedenú nezrovnalosť nepozera len autor tohto článku, ako učiteľ s dlhoročnou praxou, ale v tom prípade najmä ako tvorca učebných pomôcok, **ktorý skúma „dlhodobu detailne problematiku do hĺbky problému“** a snaží sa ju riešiť pri **„vzdelávaní tak“**, aby sa čo najviac priblížila reálnemu stavu v praxi a korešpondovala s realitou života. **To obdobné platí aj pri jeho tvorbe obdobných, nových pomôcok.**

Profesionalita nie je len o splnení úlohy, ale niekedy, **žiaľ** aj o **neobyčajných** chybách, vo vyššie spomínanom nesúlade grafiky s realitou, **či pri prehľadaní maličkosti v iných, ďalších prípadoch. Takéto však maličkosti majú v praxi – a nie len ráz, nesmierne tragické následky.**

Ak by sme sa pozreli na iný prípad dopravnej križovatky – vhodnejšie z pohľadu vyššej vypovedateľnosti obrázkov je isto žiaduce aj do budúcnosti upravovať napr. farebné odlíšenie vozovky, napr. jemnou sivou, ľahkou čiernou chodníky, rub značky „Daj prednosť“ alumíniovou, „hliníkovou“ farbou, ak sú už značky na hliníkovej báze. Nie všetko ladiť „výslovne splývajúcou bielou“ ako je to v danej križovatke, aby značka Daj prednosť v jazde, nevyzerala ako „deravá“ vo vzťahu k okolitému priestoru, cez ktorú je napríklad priamo a **„riadne“ vidieť za ňou plne chodník! Značka predsa v praxi nikdy nie je osadená, ako deravá.**

Nebolo by od vecí, **a je priam žiaduce**, aby príslušné orgány mali zodpovedného metodika, korektora, ktorý by sa vedel v uvedených veciach skvele orientovať, pracovať zodpovedne na veciach vrátane odborných výstupov.

Finálne výstupy tak pôsobia v vyššie uvedených prípadoch zmätočne, zavádzajúco vo vzťahu k frekventantovi, nesvedčia o dokonalej právnej pripravenosti obrázkov, od neznámeho autora.

Kde sa v tom prípade nám stratila bezpečnosť práce, pri vedení motorového vozidla ide predsa o životy naše, aj spoluobčanov?

A sme znova pri profesionalite.

Takéto grafické chyby i farebné nepresnosti detailov by sa nemali objaviť v tak dôležitom dokumente ako je skúšobný **celorepublikový** test – kde je uvádzaný zásadný rozpor medzi grafickým vyhotovením testovej križovatky a vyhotovením symbolov vo vyhláške.

I keď treba plne uznať, **aj z pozície autora článku**, že križovatky sú znázornené vo výbornej grafickej kvalite, **presnosti kreslenia uhlov, pohľadov** a prehľadnosti prevedenia.

Zodpovednosť vyžaduje neustálu kontrolu procesov

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, Sekcia cestnej dopravy a pozemných komunikácií vydalo k 1.3.2016 tuto záväznú „**Učebnú osnovu**“,....

Učebná osnova vodičských kurzov – z pedagogického hľadiska by mala mať názov: **Učebný plán**. Pretože plán určuje názvy predmetov.

Učebná osnova zase určuje počet hodín jednotlivých celkov, či v danom jednotlivých paragrafov a usporiadanie učiva v predmete. Všetko teda zas závisí z BOZP, pri správnom vyučovaní a správnosti pedagogických výstupov v praxi. Tu dokument, ani lektor predsa nemôže pochybiť. V dokumente sa ďalej uvádza :

a) Výučba predpisov o cestnej premávke a s nimi súvisiacich právnych predpisov je zameraná na výklad:

Tento bod a) je nutné považovať za názov predmetu – teda patrí do kategórie učebného plánu!

Ďalej bod a – pokračuje v bodoch 1,2, 3: obsahom, čo patrí k učebnej osnove:

1. jednotlivých ustanovení predpisov o cestnej premávke a príslušných vykonávacích predpisov,
2. dopravných značiek a dopravných zariadení vrátane svetelných signálov a pokynov na riadenie premávky, atd.

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky je orgánom štátnej správy na úseku dopravy. Je to veľmi dôležitý orgán, ktorý pôsobí na území SR, jeho činnosť sa dotýka denne a bezprostredne výše 5 mil. občanov tohto štátu. Preto sa oprávnené predpokladá, že takýto orgán požíva oprávnenú vážnosť medzi obyvateľstvom tohto štátu, **obdobné ako MV SR**. Nimi vydávané dokumenty by mali byť teda vydávané tak, aby ich znenie a koncepcia požívala obdobnú vážnosť a nesmierny rešpekt u obyvateľstva.

V praxi sa však možno často stretnúť s chybnými obdobnými výstupmi bohužiaľ aj u iných ministerstiev,...

Ak chceme vyžadovať od občanov rešpektovanie predpisov a zákonných noriem s plnou vážnosťou, teda ich precízne a zodpovedné plnenie, s hrozbou následných postihov za ich neplnenie, musia byť dokumenty skvele pripravené, bezchybné a odpovedajúce základným poznatkom právnych vied, pedagogických a iných vied i didaktických zásad.

Dovoľujeme si v zmysle uvedeného **taktne upozorniť na nepresnosti dokumentov**, kde tvorcovia dokumentov zjavne neprejavili vysokú právnu erudovanosť, pri ich tvorbe, nielen z právneho hľadiska, ale aj z hľadiska technicko - pedagogickej stránky.

Záver:

Zámerom autora bolo odberateľom predostrieť rozšírené pohľady na veľmi širokú škálu problematiky vzdelávacích procesov so zameraním na **bezpečnostno-ergonomicko-dopravné** systémy a ich právne, praktické a vzdelávacie riešenie. Problematika je neskutočne rozsiahla a v takom meradle, že ju možno dokonca neustále nekonečne študovať, a vždy je možno nájsť nové a nové veci.

Aj keď sa autor obsahovo v článku zamerlal podrobnejšie na prvú časť, priestor ďalších častí trochu poodchýlil, aby tak zámerne upriamil pozornosť čitateľa aj k rôznym iným zložitým úskaliam, ktoré môže v živote stretnúť na ceste za čoraz zložitejšou cestou k BOZP, **i ďalšiemu budúcemu pokračovaniu článku.**

Treba pevné veriť a dúfať, že po prečítaní tohto materiálu/príspevku sa /nie/len lektorom, ale aj každému čitateľovi trochu viac pootvorí aj z iných pohľadov, náhľad na ich prácu, snaženie a ciele, ktoré si pred seba kladú každý deň, skôr než prekročia prah svojho vzdelávacieho strediska, či inej vzdelávacej ustanovizne .

Želáme všetkým slovenským **lektorom, inštruktorm** činnosť **len v kvalitatívne výborných vzdelávacích pracoviskách, skvelo vybavených**, s plnou podporou ich zriaďovateľov, či konateľov.

Vo Vranove dňa 24.07.2021

Mgr. Veliký Jozef

fy Favorit Vranov n/T

Zdroje:

Hapala D.: Materiálne vyučovacie prostriedky vo vysokoškolskej výučbe, Bratislava

Dražozval J: Didaktika odborných predmetov, Brno

Veliký J.: Interný študijný materiál autora z VŠPg v Nitre

Predajná sieť NAY Slovakia